

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnistvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. O gluhonemih. — Uho, kako postane sluh, bolezní uha in zakaj imamo dve ušesi. — Dopisi. — Poziv. — Razne stvari. — Spremembe pri učiteljstvu. — Inserati.

O gluhonemih.

Kaj je gluhonemost?

Gluhoneme imenujemo tiste ljudi, kateri pogrešajo posluha in govora, kateri so gluhi ter ob enem nemi. Da sta gluhost in nemost navadno združeni, je bil človek kmalu zapazil; a dolgo ni spoznal v kateri zvezi stojita ta dva nedostatka med seboj. Še le v teku časa so odkrili opazovatelji gluhomutcev, zlasti nčenjaki raznih strok in duhovniki, čisto posebno pa zdravniki, kateri so gluhoneme zdravili ali pa je podučevali, da je nemost posledica gluhosti in sicer gotova posledica, kajti da se nauči človek govoriti, je treba poleg normalnega duha, zdravih govoril in posnemalnega jezika tudi z dravega sluha.

Ako se toraj drugače zdravo in normalno razvito dete gluho porodi, ali če ogluší prej ko se je naučilo govoriti (vsaj do neke določene mere), ostane nemo. Pa tudi taki otroci, kateri so se jeziku že nekoliko privadili, zopet onemé, ako izgube posluh, prej ko se živo zavedajo govora. Otroci, ki pridejo v 4. do 6. letu ob posluh, navadno popolnoma zopet pozabijo govoriti in razumevati jezik, posebno tedaj, ako take otroke obdajajoče in z njim občujoče osebe ne zahtevajo, da govore z njimi kakor poprej, dokler so še slišali. Če te toraj nesreča zadene, da ti ogluší že govoreč otrok, doslednjo zahtevaj od njega, naj s teboj govori in ne kaže z roko ma, namesto da bi govoril, kar taki otroci radi storé; nove besede in stavke mu pa izgovarjaj, med tem ko ti gleda na usta in v obraz, počasi in izrazito, da ga navadiš spoznavati na ustih in obrazu, kaj si povedal; sploh se mnogo bavi z oglušelim otrokom, drugače jezik ginja in otrok počasi umolkne, kar bi bilo zanj prevelika zguba. Bodi si število besed in govornih oblik, katere oglušel otrok rabi, še tako pičlo in omejeno, zanj je prevelik zaklad, posebno ako ne pride v kak zavod za gluhoneme, ker se zamore z njimi vsaj za silo sporazumevati. In če pride v gluhonemnico, za polovico hitreje napreduje od onih svojih součencev, ki so prišli v zavod popolnoma nemi.

Govorila, kakor plüče, dušnik, jabolko z glasotvornicama, nebni obloki, jeziček, nosni duplini, jezik, zobje in ustnici so pri gluhonemih v obče normalno razvita in pravilno urejena, le nekoliko slabotna, ker se vsled nemosti premalo vežbajo. Da niso pomanjkljiva govorila, nego pomanjkljivo slušalo: uho

vzrok nemosti, je iz tega, kar sem navedel, jasno. Zato tudi vse podrezavanje in reševanje jezika nič ne pomaga, ne da gluhomuteu govora. Če bi se namerilo, kar se pa zelo redko kedaj zgodi, da bi dobil gluhomuteec posluh, bi ne znal takoj govoriti, nego s posluhom bi mu še le bil dan pogoj, da se zamore potem po navadni poti s posnemanjem naučiti govora.

Gledé na to, se je li otrok porodil gluh, ali je še le po porodu oglušel, razločujemo gluhorojene in pozneje oglušele gluhomutece. Včasih se ne da določiti, je li otrok gluh rojen, ali je po porodu oglušel. Za pridobitev govora in za duševni razvoj gluhonemega je pa to ednako.

Otrok, ki je ali popolnoma gluh, ali če je njegov posluh toliko oslabil, da ne more več razločevati v navadnem govoru posamnih glasov, (samoglasov in soglasov), ta se po navadni poti ne nauči več govoriti, on ostane mutast. Naučé pa se gluhomuteci precej razločno govoriti in jezik razumevati v gluhonemnicah; razun tega si prisvoje v teh zavodih obilo koristnih nauk, a poučevanje gluhonemih je silno težavno in trudapolno.

Nahajajo se tudi mutci s sluhom. Najčeščeji so taki, ki so ostali vsled slabouma nemi. Redkeje nahajamo mutce, ki zaradi nepopolnih in pomanjkljivih govoril ne morejo govoriti. Izjeme pa so taki, ki se niso naučili govoriti, ker so pogrešali posnemovalnega jezika. Eden istih izjemov je najdenček Gašper Hauser, katerega so našli dne 26. majnika leta 1828. v Nürnbergu. Bil je tako zanemarjen, da se kot 14letni deček, niti ni mogel ravno po koncu držati, niti trdno stopati, niti govoriti. Sključeno se je držal, opotečno hodil, ter čisto nerazumno blebetal. Kakor je pozneje pravil, ko se je naučil jezika, je bil, odkar je mogel pomniti, nekje zaprt, da ni nikdar videl belega dne in nikdar ne slišal človeškega govora. Redili so ga s kruhom in vodo. Tuj človek ga je iz ječe vzel in ga na hrbtu nesel pred mesto Nürnberg, kjer ga je pustil ter odšel. Dne 17. oktobra leta 1829. je bila napadla Hauserja neznana zlobna roka ter ga ranila, a ne umorila; dne 19. decembra l. 1833. pa mu je zasadil v grajskem vrtu v Ansbachu tudi neznan zlobnež tako globoko nož v prsi, da je reyež čez 3 dni za rano umrl, 21 let, 7 mesecev in 17 dni star. Kdo so bili Hauserjevi stariši, kje in zakaj je bil zaprt, kdo ga je rešil iz ječe, kdo ga napadal in usmrtil, in zakaj — vse to je dandanes neodkrita, akoravno so se o njem in njegovi žalostni osodi debele knjige pisale.

Mimogrede še omenim, da zamore človek tudi vsled preburnih duševnih pretresov, kakor prevelikega strahu, nepričakovano velikega veselja, iznenada-joče globoke žalosti in tuge (Caharija); — isto tako, če dobi na določeno mesto glave jak udarec, za nekoliko časa, ali za vselej zgubiti govor.

Stopinje gluhosti.

Med zdravim sluhom in trdo gluhostjo je mnogo stopinj. Heil razločuje mej gluхими 5 vrst.

1. Govor razločujoče; to so taki, kateri še slišijo glasno in izrazito izgovorjene besede, če se jim povedo na uho.

2. Vokale razločujoče, ki iz glasno in razločno izgovorjenih besed, razločujejo samoglasnike, a ne več soglasnikov; pravi se jim tudi vokalisti. Takih je okoli $\frac{1}{30}$ med vsemi gluhonemi.

3. Glasove razločujoče; to so tisti, kateri dočujevajo nečlenite glasove, kakor petelinovo petje, glas trobente, brnenje strune, bobnanje, zvonjenje na določeno oddaljenost, glas orgel i. t. d., takih je $\frac{1}{24}$.

4. Močne trušče razločujoče; oni dočujevajo le najmočnejše trušče, kakor pokanje topov, zvonjenje, če so blizu zvona, tresk groma i. t. d.; njih je $\frac{2}{3}$ med gluhomutci.

5. Trde glušče, ki ne razločujejo z ušesom ne najmočnejšega trušča; takih je večja polovica gluhomutcev.

Stopinje gluhosti pa ni lahko določiti. Ker ima gluhonem zelo tanko razvit občut v koži, (vsled obilne vaje, ker pogreša posluha) dočuteva mnogokrat glasove z občeno telesno kožo, (ker jo zadevajo zvočni valovi), dočim opazovalec misli, da sliši. Dasi ni vse jedno, je-li gluhomutec trd glušec, ali če še nekoliko čuje, se vendar noben ne nauči po navadni poti govoriti, če ne sliši navadnega govora. Nekoliko slišočim gluhonemim je ostanek posluha v to korist, da se jim v začetnem pouka govorni glasovi lažje izyablajo, da glasove čisteje izgovarjajo, da se naučé bolj blagoglasno govoriti in da lažje razumevajo, kar se jim pove, slednjič, da je mogoče ostanek posluha z nepristranim vežbanjem v svojem delovanju povzdigniti, ga više izobraziti.

Omenim še gluhosti na stare dni, in one, ki nastopi začasno, n. pr. če se zamašči sluhovod ali ušesna troblja, če smo se dalje časa zdravili s kininom ali morfijem, čeprav ne spada semkaj.

U z r o k i g l u h o s t i.

Gluhost je prirojena, ali po porodu slučajno pridobljena. Gledé na to je tedaj razločevati med vzroki gluhosti prvič take, kojim posledica je gluhost pred porodom nastopivšega, to je, dete je že na svet prineslo pomanjkljve sluhu služeče organe, in drugič take, kateri so po porodu povzročili gluhost. Prirojeni gluhosti je vzrok: vodenica v možganih, bolehnost ali nepravilnost onih delov možgan, kjer se izmota slušni živec; bolehnost ali nepravilen razvoj slušnega živeca, če mu n. pr. manjka ena ali več korenin, če otrpne, se strdi, omehči ali če se posuši; če manjka v notranjem ušesu oblokov, polža ali delov v polžu, če je slušna voda v labirintu pregosta, s krvjo pomešana, ali če je ni; če se napolni labirint s solmi, ki so v telesu; če deloma okosteni ali okamení kožni labirint ali mrenica na okroglem in eliptičnem okencu. Dalje, če so vrastki na stenah bobničeve dupline, če je napolnena duplina s krvjo, gnojem ali sluzjem; če so slušne koščice na sosedne dele priraščene, ali če manjkajo; če je ušesna troblja zamaščena ali zaraščena; slednjič če je bobnič okostenel, če so na-njem vzrastki, če je luknjičast ali če manjka. Kaj je temu krivo, da se slušalo ne razvije pravilno, ampak da po razvoju pride otrok eno ali drugo teh napak in nepravilnostij na svet, to se more bolj smatrati nego točno določiti.

K povzrokom nepopolnega in napačnega razvoja slušil in boleznij v slušalu prištevamo klimatične in zemljiščine razmere, kajti skustvo uči, da je v ozkih dolih s stoječim in mokrotnim ozračjem, s pičlo svetlobo in hitro menjajočo se toplino več gluhonemih, kakor v širokih ravninah; ob jezerih in močvirjih več, kakor v strani od njih; več tam, kjer je voda apnovita, kakor v krajih, kjer je v vodi malo raztopljenega apnenca; isto tako se nahajajo gluho-

mutci češčeje v severnih mrzlejih, kakor v južnih toplejih zemeljskih pasovih. Potem mokra stanovanja; mladost ali visoka starost starišev, njih razuzdano življenje, njih bolehnost, zlasti na živcih, ali če so škrofulozni, epileptični ali sifilitični; če se mati, dokler je samodružna, vstraši, če žaluje, če ima veliko skrbi, ali če trpi pomanjkanje. Tudi posel in poklic starišev ni brez vpljiva na razvoj slušil.

Pri tkalcih, pekarjih, kolarjih, ključavnicarjih (kjer je veden tres, ropot in nabijanje okolu noseče žene), kovačih in mlinarjih (tres, ropot in mokrota*) je več nemih, kakor pri drugih rokodelcih, ker ni toliko ropotanja, na kmetih več, kakor po mestih; več pri siromašnih ljudeh, kakor pri ljudeh, ki so v boljšem gmotnem stanu. Revščina je sploh eden češčejših vzrokov prirojene gluhosti. Semkaj še prištevajo prirojeno naklombo v gluhosti, in sorodnost po krvi med očetom in materjo. Znani so namreč slučaji, da se nahajajo v nekaterih rodbinah rod za rodом glušči.

(Dalje sledi.)

Uho, kako postane sluh, boleznι uha in zakaj imamo dve ušesi.

Sluh nastane, ako se tresaji trepetajočega telesa priobčujejo zraku, in ako zrak te tresaje prenaša na ustroje ušesa. Potrebno je tedaj, da se spoznamo z ustroji našega ušesa natančneje.

Človeško uho obstoji iz treh delov in sicer iz zunanjega, srednjega in notranjega ušesa.

Oni del ušesa, kojega vidimo, zove se uhel, in nam služi zato, da zbira zvočne valove. Uhel ima različne zavoje, da zamore zbirati zvočne valove, ki se različnim mérom širijo. Ljudje, ki imajo veliki uhel, bolje slišijo, zato si navadno povekšujemo uhel s peščico. Nekateri živali lahko uhel gibljejo, in tako ga lahko obrnejo na tisto stran, od katere zvok izhaja, da takó bolj slišijo. Oni ljudje, katerim uhel manjka, pa ne slišijo dobro.

Tudi zvokovod je vnanji del ušesa. Zvočni valovi, katere uhel zbere, širijo se z zvokovodom v srednje in notranje uho. Zvokovod ni druga, nego mala zavinjena cev.

Zvokovod je zaprt s tenkim mehuričem ali kožico, ki se bobnjača (Trommelfell) imenuje. Ta bobnjača deli vnanje uho od srednjega. Zvočni valovi, ki se z zvokovodom širijo, priobčujejo se bobnjači in dalje prehajajo v notranje uho. Za bobnjačo nahaja se votlina, ki se bobnjišče ali bobnjič zove, in sicer zato, ker ima podobo bobna. Iz te votline na dolnjej strani izhaja cev, ki seže v usta in se Evstahova cev ali troblja zove. Skoz to cev prihaja čist zrak v bobnjič.

*) V Brestenici nad Mariborom poznam mlinarsko družino, katerā ima med 7 otroci 3 glušče. Niti med očetovimi, niti med maternimi sorodniki nimajo gluhih; hoče in mati sta zdrava, obitelji ni treba trpeti pomanjkanja.

O tem se prepričamo, ako ustnice in nos zatisnemo in se napihnemo, tedaj namreč občutimo, da se je bobnjača z zrakom, ki iz notranjosti izhaja, napela. Ako ta trobljica oboli in se stisne, tedaj v bobnjič čisti zrak ne more, in človeški duh oslabi. Zrak, ki skoz Evstahovo trobljev bobnjič prihaja, poravnava dalje pritiske zvočnih valov na bobnjačo. Bobnjača je namreč prav tanka kožica, in ko skozi zvokovod silni zvočni val na njo pritisne, ona lahko poči, in tako človek lahko ogluš. Zato moramo usta odpreti, ako stojimo kraj topa, ki se sproži, da silni val ne ide samo po zvokovodu, nego tudi skozi Evstahovo trobljo in se tako poravna.

Zadnja stena bobnjiča ima dve okni, ki sta s tanko kožico zaprti. Eno od teh oken imenuje se okroglo, drugo pa oblo okno. Gornje okno je oblo in združeno z bobnjačo, s tako imenovanimi slušnimi členi, ki se v bobnjiču nahajajo. Slušni členi so ti-le: kladivo, ki s svojim držalom seže do bobnjače; nakovalo, na katerem je glava kladiva naslonjena; lečka in stremen, ki se z dolnjo stranjo drži kožice gornjega oblega okna.

Bobnjič s svojimi členi stvarja srednji del človeškega ušesa. Notranje uho ali zahodnik (Labyrinth) obstoji iz predurja, iz treh zavojev in iz polža. Predurje leži kraj oblega okna, polž pa dotiče se okroglega okna, in oba sta združena z veliko luknjo. Notranji zahodnik podstavljen je s kožico, ki se moči v posebnej kapljini in konča s krajevi slušnega živeca.

Spoznavši se tako z uhom nastane vprašanje: kako postane sluh? Sluh postane tako-le: Zvoneče telo priobčuje svoje tresaje zraku in ti širijo se v zraku v obliki valov dalje in dalje. Uhel te valove zbere in tako zbrani pridejo skozi zvokovod do bobnjače, katera vsled tega trepetati začne. Tresaji bobnjače prenašajo se na zrak v bobnjiču in na slušne člene. Po zraku v bobnjiču prehajajo tresaji dalje na okroglo okno, po slušnih členih pa na oblo okno; kožice teh oken prenašajo dalje sprejete tresaje, slušnej kapljini polža, v kateri plavajo kraji slušnega živeca, ki iz možganov prihaja in tresaji slušnega živeca vzbudijo občutek zvoka.

Slušni živec, ki iz možganov izhaja in v polžu konča, razhaja se v polžnici na neizmerno mnogo vlaknin, kakor je Talijan Corti prvi iznašel, in te vlaknine zovejo se zato Cortijeve vlaknine.

Koelliker naštel je do 3000 takih Cortijevih vlaknin, ki so različno dolge ali vse združene so s slušnim živcem. Te vlaknine razvrstene so ravno tako kakor strune v glasoviru, in glasoviti Helmholtz uči, da te različno dolge vlaknine, ki imajo tudi različno prožnost, stvarjajo s svojim trepetanjem različno visokost glasov. Kakor namreč v glasoviru vsaka struna stvarja svoj posebni glas, tako ima tudi vsak glas posebno vlaknino v ušesu, ki samo tedaj zatrepče, ko pridejo v uho tresaji te vlaknine. Zdaj nam je tedaj jasno in razgovetno, kako more uho v celem mnoštvu glasov vendar posamezne glasove razpoznati, a vendar pri tem zglasje celokupnih glasov ne trpi.

Ko bi v ušesu ne bilo Cortijevih vlaknin, tedaj bi zvočni valovi vselej z notranjostjo ušesa enako zatrepetali, in ti tresaji notranjega uha mogli bi se edino z ozirom na jakost razlikovati. S pomočjo Cortijevih vlaknin pa, ki morejo različne tresaje sprejemati, more uho tako dobro prvobitne zvočne valove, kakor tudi njihovo spremembo po križanju prav lahko razpoznati.

Glasovi različne visokosti zatrepečejo z različnimi Cortijevimi vlakninami. Glasovi enake visokosti ali malo da ne enake visokosti zatrepečejo pa iste vlaknine in to vzrokuje, ako so glasovi enaki, prikazen križanja zvoka; ako pa so glasovi malo da ne enake visokosti, glasovne udare.

Tudi živali imajo, kakor je Hensen s preiskavami dokazal, posebne dlačice, po katerih se sluh širi do slušnega živca. Tako začutijo morski raki slušne občutke s pomočjo tenkih dlak.

Ako slušni živec otrpne, tedaj človek ogluši, ker možgani nimajo posrednika, ki bi jim slušne občutke prinašal. Od te gluhosti človek ne more ozdraveti.

Gluhost dalje nastane tudi, ako se stremen od okna odtrga, ker skoz to luknjo izteče tedaj slušna kapljina, in Cortijeve vlaknine se posušijo in ne morejo občutkov vzbujati. Tudi ta gluhost ne more se ozdraviti. Ako samo nekatere Cortijeve vlaknine otrpnejo, tedaj nastane delomna gluhost, ki tudi ne more ozdraviti, in človek ostane tako deloma gluha.

Pa tudi take gluhosti se nahajajo, od katerih človek lahko ozdravi. Tako postane človek gluha, ako se v zvokovodu nakupiči premnogo masla, in ako to maslo utrdi. Zvokovod se po tem zapre in zvočni valovi ne morejo prihajati v notranje uho. S toplo vodo se vendar utrdneno maslo lahko raztopi, zvokovod se lahko očisti, in zvočni valovi morejo prihajati v notranjost ušesa.

Človek dalje tudi ogluši, ako se Evstahova troblja stisne, da tako zrak ne more v bobnjič pritekati. Tudi od te gluhosti človek lahko ozdravi, ako se namreč skoz nos tenka cev porine v trobljico, da se ona spet razrine.

Ljudje, ki imajo zdrav slušni živec in tudi zdrave Cortijeve vlaknine, pri katerih so pa drugi deli ušesa pokvarjeni, vendar slišijo, ako glavo približajo zvonečemu telesu, ali ako zvoneče telo z zobmi prejemajo.

V Varaždinu umrl je pred nekaterimi tjedni godec, ki je le tedaj govor čul in razumel, če se mu je k ušesu prav glasno govorilo, ali v zboru začutil je on vsaki krivi glas. Tako gluhih godecev nahaja še več na svetu.

Čudoviten pregrešek sluha je tudi tako imenovani „Paracusis“ ki obstoji v tem, da gluhi ljudje v ropotu in šumu čujejo tudi tiho izgovorjene besede. Tako pripoveduje Willes, da je poznal neko gospo, ki je samo tedaj čula ljudski govor, kedar se je bobnjalo, druga pa razumela je besede samo tedaj, ko se je zvonilo. Holder pripoveduje, da je poznal moža, ki je samo tedaj čul, ko so vozovi ropotali. Vzrok takim boleznim je oslabljenje ušesnih mišič, in zato morajo se pobuditi z ropotom na delovanje.

Mnogo ljudi čuje dalje na eno uho bolje nego na drugo. Fechner našel je, da taki ljudje navadno bolj čujejo na levo uho, in to izvira od tega, ker taki ljudje obično na desnem ušesu spijo, in tako to uho za občutke otopi. Čuden pregrešek ušes je ta, da nekateri ljudje isti glas v enem ušesu slišijo višji, v drugem pa nižji, kakor da Cortijeve vlaknine nebi v obeh ušesih enako razvrstene bile.

Mnoge bolnike na sluhu muči šum, drugi čujejo neprestano isti glas ali ropot ali pa jim neprestano zvoni v ušesih i. t. d. Take in enake prikazni imajo svoj vir v razdraženosti živcev in mišic ali pa v opešanju. Tako slišijo opešani potniki v puštinji zvonjenje.

Ker z enim ušesom ravno tako dobro slišimo, kakor z obema, postane vprašanje, zakaj ima človek dve ušesi? Podvojenje ušes ima svoj vzrok ali v vnanjem ravnomerju ali v večji sposobnosti ušesnih čutnic, ali v priložnejši čutljivosti možganov vsled simetriškega učinka, ali v večji varnosti proti poškodovanju, ali pa slednjič v povečšavanju sluha.

Akoprem ne moremo natančno odgovoriti, zakaj imamo dve ušesi, vendar nam skustvo potrjuje, da moremo edino s pomočjo obeh ušes razpoznati mér, od kod zvok prihaja. Ravno tako tedaj, kakor z dvema očesoma lahko razpoznamo daljavo predmetov, njihovo telesno obliko, tako moremo edino s pomočjo obeh ušes razpoznati mér, od kod zvok prihaja. Ako namreč eno uho zateknemo, tedaj se nam zdi, da vse kar slišimo, od one strani prihaja, na katero je uho odprto.

Posebno dober sluh imajo slepci, ker on jim nadomestuje vid. Bistrost sluha določuje se s posebnim strojem, tako imenovanim acumetrom. Plašljive živali imajo posebno dober sluh, zato imajo tudi velika ušesa, kakor na primer zajec.

Dr. Križan.

Dopisi.

Maribor. (Preskušnje sposobnosti) v sedajnem obroku so se končale v soboto 14. t. m. Kandidata za meščanske šole delala sta izpit v vspehom in sicer ga je prestal eden povoljno, drugi (gosp. Majcen) prav povoljno. Od 10 kandidatov, ki so se bili oglasili za izpit za ljudske šole, je uspešno delalo preskušnjo le 6 kandidatov, 3 so odstopili pred učnim pokusom, eden pa je propal iz nemščine, in bil osposobljen samo za šole, s slovenskim učnim jezikom. Kandidat, ki je hotel iz slovenskega jezika delati izpit, odstopil je že pred klavzuro. Iz veronauka so takrat vsi kandidatje uspešno preskušnjo prestali, tudi oni, ki jo je ponavljal.

S tem kratkim poročilom o izidu preskušnje sem hotel današnji dopis končati. A imam še nekaj na srcu, kar ne morem, ne smem zamolčati, če tudi vem, da se bom marsikateremu svojih mladih tovarišev zameril. Pa nič ne dé, resnica mora na dan! Naša izpraševalna komisija se je namreč — žalibog moram reči — prepričala, da velika večina mladih gospodov tovarišev časa med izpitom zrelosti in izpitom sposobnosti, kateri čas bi imenoval učna leta učiteljeve, ne porabi vestno v svojo naobrazbo in vsovršbo. Ne le da veliko število mladih gospodov tovarišev v „učnih letih učiteljevih“ trohice ni napredovalo, je marsikateri mnogo od tega, kar je vedel in znal, ko je zapustil učiteljsko izobrazovališče, do izpita sposobnosti še pozabil, tako, da je po dve ali večletnem učiteljevanju stopil pred izpraševalno komisijo „lažji in plitveji“ na vedi in znanju, kakor je bil tedaj, ko je delal preskušnjo zrelosti. Da pri takih okolščinah ne more biti izid prekušnje ugoden, (izmed 19 kandidatov je samo 6 jih prestalo izpit) lahko vsakdo vidi.

Sicer pa upam da bode ta opomin zadostoval, da se obrne stvar na boljše. Kako se je treba pripravljati za drugi izpit, o tem sem že v lanskem letniku Pop. (štev. 23 str. 371) nekaj vrstic pisal. Istim nasvetom in migljajem tam še hočem nekatere pristaviti. Mladi učitelj početnik naj skrbi, da bo to, kar se je na zavodu naučil, ohranil in ne pozabil. Drugič naj se v to tvarino uglobi, ter še pri vsakem odlomku, ki ga je ponovil, premišljuje: kaj in koliko od tega, kar sem zdaj prebral, bi se moglo v ljudski šoli obravnavati in kako. V to svrho naj marljivo prebira knjige, po katerih se

je v učiteljsku učil, in knjige, ki so v naših ljudskih šolah uvedene. Vrh tega se mora v metodiki raznih predmetov in tehniki poučevanja izobraziti, kajti v izpitu sposobnosti mu bo tudi pokazati, koliko da je tukaj napredoval. Zato naj prebira metodične knjige in spise. Ker bi si pa ta ali oni v tem znabiti ne vedel sam sveta, imenujem in priporočam tukaj nekatera metodična dela: a) učne načrte za ljudske šole in instrukcije k tem načrtom, b) Kehr-ovi „Praxis der Volksschule“ in „Behandlung deutscher Lesestücke“, c) Kehr-in-ovo Handbuch der Erziehung und des Unterrichtes*, d) Metodiko Lapajne-tevo, e) Močnik-ov navod k računicam in oblikoslovje v ljudski šoli.

Kandidatje, ki službujejo na slov. šolah, naj tudi ne pozabijo, da bodo delali iz vsakega predmeta v nemškem in slovenskem jeziku izpit. Kdor n. pr. ne ve slov. terminologije v geom. oblikoslovju, ne v geografiji in fiziki, ne ve imenovati pri živalih vrste zob, ne želočevih oddelkov pri prežvekalnih, ne popisati pri rastlini popolnega cveta, ne naštetih navadnih rudnin i. t. d., takemu ni pomoči. Tedaj mladi sotrudniki, porabite vestno čas med zrelostnim in drugim izpitom, ta čas naj vam bode čas resnega dela, pravi učni čas, potem vam bo izpit sposobnosti lahek.

—pr—

Iz Ljutomera. (Društveno poročilo.) Dne 28. aprila t. l. zborovalo je naše društvo v Ljutomeru. Prva točka je bila: „Moralne slabosti mladine; kateri so njih vzroki in kakšna protisredstva je treba uporabljati?“ To važno vprašanje je temeljito reševal gospod Ivan Karba. S tem dnevnim vprašanjem se pečajo vsi krogi. Optimisti in pesimisti sta stranski tudi v tem. Nekateri imajo hvalevredno navado (morebiti je to tudi kaj drugega!), da na vsa usta kriče, kakó je sedanja mladina pokvarjena in razuzdana. Očlovek bi si mislil, da je prišla dóba antikrista! Umeva se, da je po mnenju takih in enakih vsemu temu kriva — nesrečna moderna šola. No pa saj tudi mi trdimo, da se razuzdanost in surovost širita med mladino. Temu pa so krivi razlogi, katerih prejšnji stari čas večinoma ni poznal. In toti novi razlogi pridružili so se starim, recimo: kadenje tobaka, žganica, vedno večje pomanjkanje in siromaštvo, čitanje knjig slabe, nemoralne vsebine. In da so učitelju pri kaznovanju pokvarjenih paglavcev rokó zvezane, o tém mislim, smo vsi jednega mnenja. Kdor pa še ni došel do tega, temu pa svetujem, naj še služi kacicah dobrih deset let in potem naj pride.

Sicer pa sem uverjen, gospod urednik, da ste čitali Stritarjevo „Srce“ v 4. številki „Ljublj. Zvona“. To so misli in nazoni, ki so plod skustva! Beseda v pravem hipu! Opozoril bi pač gospode kolege, ki se v pravem pomenu besede zanimajo za kaj resnóbnega, naj se vglóbe v to jedro. Moj Bog, malo jih najdemo v tém času, a tó je sestavek v resnici „sans phrase“. Pravo je zadel gospod Stritar. Prosimo ga, naj nadaljuje.

Drugo točko našega zborovanja je prevzel gospod Ivan Kryl: „Črtice iz zemljepisja ljutomerskega okraja“. Ne samó po Ljutomerskem, nego i po vseh Slovenskih Goricah nas je vodil ter nam kazal znamenitosti in čarobne lepote naših gričev in dolin, katere je tako milo opeval slavec žerovinske dobave, Stanko Vraz o svojih „Djulábijah“. Da, poznati je treba krasote domovine iz svojega opazovanja in kolikor bolje je tega treba učitelju! — Hvaležni smo gospodu Ivanu Kryl-u na njegovih „črticah“ in daj Bog, da nam še večkrat kaj prinese iz svoje zanimljive „potne torbice“.

Po predlogu gosp. Tome Pušenjaka naroči si naše društvo list „Kmetovalec“.

Josephus.

*) Ta knjiga je iz najnovejšega časa (1886) in tako priročna, da jo ne morem dosti tople priporočati. V njej se more poučiti učitelj o vsaki stvari, ki zadeva vzgojo in pouk. Knjiga obseza vse važnije točke iz vzgojstva in poukoslovja in metodiko vseh predmetov ljudske šole (kakor Kehr-ova „Praxis der Volksschule“); razun tega našteva literaturo iz vsakega predmeta; cena ji je okolu 2 gld. Sezite po nji!

Sv. Janž na dr. polji, 7. den maja 1887. (Konec.) No nekaj mi je bilo pa itak žal in sicer to, da ni bilo zraven prav mnogo domačih kmetov, ker sem videl, kakó da so se nekoji izmed prisotnih čudom čudili gosp. Weinhardtovi razpravi, češ, za Boga od kod li ima vseh teh ogromnih podatkov. Še zunaj slišal sem kmeta narodnjaka, govorečega, da si ni mislil, da dotični gosp. takó natanko vé vse njihove razmere! In mislite li, prijatelji dragi! da bi se pri tacihi slučajih ne obneslo, da vselej povabimo, kolikor možno odličnejših domačinov?? — Je-li bi nam kaj takega ne pomaglo tudi v dosego višjega spoštovanja in ugleda?? Jaz mislim da!!

Kar je pa še osobito hvalevrednega v celem sestavku, je tudi to, ker je g. poročevalec navel tudi imena unih odličnih, učenih mož, ki so uže umrli, ali še pa poslujejo v višjih svojih službah ter so domačini, rekše rojenci iz župnije sv. Marjete. Skratka pa moram ponavljati le, da je bil sestavek vseskozi dobro izdelan in da je g. poročevalec zadelo tudi zaslužen priznanje!

Od nasvetov omenim tukaj le unega g. Hrena, koji želi, da naj se učiti. društvo ptujsko obrne s posebno prošnjo do društva „Narodne šole“ v Ljubljani, naj isto izdaje knjige za mladež vezane, a ne le broširane in to iz raznih tehtnih razlogov; tudi ta nasvet se sprejme! G. načelnik zaključí zborovanje, želeč nam, da bi se pri denešnji veselici prav dobro imeli ter, da bi ohranili tudi v bodoče uno navdušenost svetej naše stvari, kakor i poseba naše slogi, kakor je doslej mej nami živela!

Po zborovanju sešli smo se že v obilnejem številu pri g. Mikl-nu v prav okusno ozaljšanih prostorih ter pričel se je obed a za njim prav živahne napitnice! Gostov je prihajalo čedalje več in videl si med njimi več odličnjakov, kakor prav lepo število č. g. duhovnikov iz Ptuja in okolice ter gg. doktorjev, izmed kojih osobito gg. dr. Geršaka in Omuleca iz Ormoža, dež. posl. dr. Jurtela i. dr. v.; g. veletrgovca Jurca iz Ptuja in mnogo drugih! Res prav lepo je bilo število raznih gospé in gospodičin, z jedno besedo, gostov, da nas je učitelje slobodno sram, ker nikakor ne moremo reči, da bi nas bilo toliko, kolikor bi se nas pameten človek nadjal. Vem sicer, kaj je temu krivo, pa molčim, ker osmehil ne bi rad nikogar. Pa itak ne morem zamolčati, da če se že gostje celo iz Maribora pridružijo, kakor g. urednik Nerat, bi se tudi lahko nekoji zaspanci iz bližine!

Poročati natančneje o raznih napitnicah, bilo bi skoraj odveč, vendar pa ne morem opustiti, da se nam je res širilo srce, videčim, kako prijazni so nam vsi ti gospodje, kako ljubo in milo nam govorijo na srce, naj neumorno napredujemo na svojem težavnem potu, združeni ž njimi v blagor in prosvetu milega nam naroda. Da, prijatelji dragi! Edina naša uteha, edin naš ponos zamore biti le to, ker uvidimo, da naš trud ni zahman, nego, da ga upoznava jo uže vsi količkaj naobraženi ljudje, ter da nas v tem našem trudapolnem početju podpirajo moči, koje naše težnje zamogó opravičevati tudi na višjem mestu.

Pa končajmo! Zabredli bi pregloboko! Samo nekaj še! — Hvala Vam vsem, koji ste količkaj pripomogli k tej izbornej veselici! Hvala Vam prisrčna! Bodite uverjeni, da se niste trudili zastonj, počastivši nas iz bližine in daleka ter proslavivši naš veseli dan, nego, da ste prišli na korist nam in naše mladeži, rekše našemu narodu, ker Vaše iskrene besede probudile so nas k še večemu naporu, kakor so nam bile na drugej strani prav častna nagrada za naše trudapolno delovanje! Tudi mi učitelji ne moremo Vam izraziti svoje hvaležnosti in svojega čuvstva drugače, nego, da Vam zakličemo z vzvišenim, krepkim glasom: „Bog Vas živi!“ Megla.

Šmarje. Prvo letošnje zborovanje je imelo učiteljsko društvo šmarijskogaškega okraja dne 6. aprila t. l. v Šmarju. Navzočih je bilo le 11 udov in kot gost g. Podgoršek, stud. juris iz Ponkve. Na novo sta pristopila gg. Radoslav Knaflič iz Šmarja in Simon Sekirnik iz Slivnice. Prvi predmet vspeveda je bil govor g. Fr. Jurkoviča „o novem računskem stroju po svoji sestavi.“

Poročevalec utemeljuje važnost učil pri računstvu in razpravlja sploh njih različnost in uporabo na nižji stopnji; povdarja, da za prvo šolsko leto ni baš pripraven navadni ruski računski stroj s 100 kroglicami, temveč posebna priprava s toliko kroglic, kakor se ravno število obravnava; nikakor pa ne zadostuje ta stroj za merjenje in delitev; na vsak način je pripravnejši novo izdelani stroj. V velikem, stoječem okvirju je 20 vodoravnih palčic 1m dolgih, katere so razdeljene na jednake dele zaporedoma do 20. Navpik visi premikajoča se šibka, kažoča ob jednom delu vseh 20 vodoravnih palčic. Zunaj okvirja je pri vsakej palčici pridjana trostrana prizma, sukajoča se v vodoravni legi. Na jedne strani ploskvi je zaznamovan drobec, na drugi pa število delov. Ne samo na nižji, temveč tudi na srednji in višji stopnji se da ta stroj dobro rabiti pri računstvu z navadnimi drobeci. Debatuje se precej živahno o pripravnosti tega stroja in o njegovih nebitvenih nedostatkih. V obče prizna zbor uporabljivost tega stroja za delitev in merjenje; v tem smislu se zahvali gosp. Žumer poročevalcu, povdarjajoč, da je društvo že mnogokrat iznenadil z novim učenim pripomočkom, ki je gotovo zadostoval v vsakem oziru stavljenim tirjatvam, ter mu želi še mnogo uspeha v tej stroki.

Govor g. Knafliča kakor tudi odborove volitve se prelože na prihodnje zborovanje dne 5. maja.

Zbor pritrdi radostno udeležiti se zborovanja celjskega učiteljskega društva v Št. Jurju, meseca julija.

Iz Krško-Sevniške okolice ob Savi 8. maja. (Zborovanje „Sevniško-Breškega učiteljskega društva“ in „Pedagogijskega društva“ v Sevnici v dan 5. maja t. l.) Zjutraj imenovanega dne se nas je zbralo okolu 30 učiteljev in učiteljic s Kranjskega in Štajerskega v lepem trgu Sevniskem. Zborovanje Sevniško-Breškega društva otvori točno ob 11. uri predsednik društvu nadučitelj Rajhenburški g. Fran Jamšek v ondotni čvetero-razredni ljudski šoli. Kot vladni zastopnik je bil pričujoč gosp. Iv. pl. Lehman iz Brežic.

Na to spregovori mnogozaslужni domači šolski voditelj g. T. Dernjač, kateri v imenu svojih domačih tovarišev in v imenu Sevniškega okr. šol. sveta vse prisotne učitelje, učiteljice in goste prav prijazno pozdravi. Ob jednom je nam ta, že samo v Sevnici čez 30 let službujoči osiveli učitelj, starosta med Sevniško-Breškim učiteljstvom, ki ima tudi križec za zasluge s krono, povedal obilo zanimivega „o starem šolstvu“. Pravil nam je, kako je bilo takrat, ko je še on v šolo hodil. O nazornem uku, o risanju, telovadbi, vzlasti o realističnem pouku ni bilo ničesar slišati. Ravno tako niso otroci nikdar slišali v svoje lastno razveseljevanje kake mične in poučljive pripovedi v milem materinem jeziku — slovenskem. Sploh je bil ves šolski pouk suhoparen. Nadaljujoč svoj govor, gospod Dernjač pravi: „Dobili smo otroci vsak svojo ploščico v roke, žulili jo leto in dan — in redek je bil tisti šolar, ki je znal že prav lepo črkovati...“ Še mnogo drugih pravcatih posebnosti je nam povedal. Vsi poslušalci smo bili g. govorniku hvaležni, da nas je s svojimi, iz lastne skušnje pridobljenimi znamenitostimi iz stare šole tako dobro zabaval.

Za tem govornikom se je prebral zapisnik zadnjega zborovanja, ki se je brez ugovora odobril. Pri tej priliki so vrli štajerski učitelji sklenili, da se bode odsih dob naprej zapisnik spisoval jedino le v slovenščini.

Potem pa se oglasi znani slovenski pedagog in izvrsten metodik g. nadučitelj iz Rajhenburga Fr. Jamšek. Ta je namreč referiral o zanimivem predmetu. „Sverizostezni vrt vzgoje“. V svojem predgovoru pravi, da je on že kot nastopni mladi učitelj dobil v roke knjižico z naslovom: „Der Irrgarten der Erziehung“, kojo je posebno rad in marljivo prebiral. Že takrat se mu zbudi misel, da bi bilo dobro jednako knjižico imeti v slovenskem prevodu. Se ve, da je to svojo prvotno misel opustil. Pred nedavnim časom vzame omenjeno knjižico zopet v roke, bere in bere — in bila mu je njena vsebina še bolj po

godu, kakor v mladostnih učiteljskih letih Sklene torej to knjižico posloveniti, toda prosto, prikladno našim razmeram in za slovenske stariše. — Gosp. Jamšek nam prebere nekaj že sestavljene knjižice, vmes opletaje mnogo iz novejše vzgojevalne dobe, iz skušenj modrih šolnikov nabranih poučljivih izgledov. — Vsebina tega, kar nam je čital, je tako zanimiva, da smo ga vsi prav pazno poslušali. Konečno smo ga pohvalili, da se je odločil to stvar uresničiti, ker bo de izvestno dobro ugajala našim razmeram. — Gosp. Jamšek, kot jeden prvih sedanjih šolskih strokovnjakov pač dobro čuti in sprevidi, kaj je sedanjim resnim časom dobro in primerno — sosebno pa, ker so se od vseh strani jeli — po krivici oglašati nasprotniki šoli. Ti pojavi se celo pokazujejo med zavrednim občinstvom, kar mu gotovo ne dela nikakršne časti! Hvala g. Jamšku, ki je začel tako vrlo zagovarjati težnje našega težavnega, a vzvišenega stanu!

Za tem je sledil govor g. učitelja J. Kunštiča iz Sevnice in sicer: „Kako naj učitelj v zmislu nekega ukaza štajerskega deželnega šolskega sveta opravlja svoj posel, da bi se goltne bolezni in s temi v zvezi potrebni odpusti med učiteljstvom tako ne množili“. Gosp. poročevalec je s pedagogiško-didaktičnega stališča navajal prav modre in pametne nasvete, kako naj učitelj ravna pri šolskem pouku, da ne bodejo pri težavnem njegovem delu preveč trpela njegova pluća in da se ne pokvari govorilo, iz česar potem izvirajo goltne bolezni. Gosp. govornik poudarja, da naj učitelj govori malo, otroci pa veliko; tudi pravi, da je veliko bolj tiho poučevati, kakor pa kričaje, ker s tem se večkrat dosežejo povoljnejši vspehi, kot z nasprotnega stališča. Mislim, da bode temu sleherni moder učitelj pritrjeval, kar tudi mnogo pripomore k dobri šolski disciplini.

Nasvetov posebnih ni bilo, kakor le to se je ukrenilo, da bode prihodnjč društvo zborovalo na Vidmu.

Na to gosp. društveni predsednik sklene zborovanje.

Zdaj se podamo k skupnemu obedu, ki smo ga imeli v gostilni „pri kroni“. Omeniti mi je pri tej priliki napitnice vrlega nadučitelja Rajhenburškega, ki je poudarjal vzajemnost slovenskih učiteljev tostran in onostran Save.

Po končanem obedu jame prvikrat v tuji sosedni Štajerski zborovati v gostilnici „Pedagogiško društvo“.

Predsednik društvu gosp. Fr. Gabršek otvori točno ob 2. uri popoldne zborovanje v prisotnosti vladnega zastopnika. Navzočni so bili vsi tisti, kakor pri dopoldanskem shodu in še nekaj novih gostov: Vsem pričujočim gg. učiteljem, gospicam učiteljicam in častitim gostom zakliče: „Dobro došli!“

Na to društveni tajnik gosp. Ravnikar prečita zadnjega zborovanja zapisnik, koji se odobri brez opazk.

Naslednjo točko „Učitelj kot metereolog“, govoril je jako mikavno gosp. vodja Lapajne s Krškega. Učiteljem je polagal na srce, naj bi se ob prostem času bavili s tem predmetom, ker je jako zanimiv in nič ne stane. Herschelovega vremenskega „ključa“ ni posebno priporočal. (Vender je še vedno zadosta zanesljiv. Opazka poročevalca.) Ta ključ, s katerim vreme za celo leto popred vsakdo lahko zve, ako le ve, kdaj se luna spremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec, šip. zadnji krajec in mlaj. je napravil učeni in slavni zvezdogleđ J. W. Herschel in Dunajska kmetijska družba ga je že leta 1839. spoznala za najbolj zanesljivega. Poslovenil in priobčil ga je v kolendarji družbe sv. Mohora župnik g. B. L.

Gosp. govornik je navel več kmetijskih opazovanj, ki se tičejo vremena vmes vpletal dovtipne opazke iz navadnega življenja priprostega naroda). Potem preide do znanstvenega vremenskega opazovanja. Omenja za to Dunajski osredni meteorologični zavod in meteorologične postaje v provincijah. Kdor plača 5 gld. na mesec, lahko dobi dnevna brzozjavna vremenska poročila z Dunaja. Tudi je raztolmačil onim učiteljem, ki bi morda utegnili pečati se s tem, kam naj pišejo in kako naj storé. Slednjč še prav dobro opiše obnebe na Dolenjskem.

Temu poročilu sledi jako izborna in marljivo sestavljeni referat g. nadučitelja Fr. Gabršeka: „O naših učiteljskih društvih“. Najprej g. poročevalec omenja velike važnosti učiteljskih društev, ter dokazuje z zgodovinskega stališča, koliko so jednaka društva koristila domačemu šolstvu sploh in v obče. Obžalovati je le, da zadnje čase ta prekoristna društva za razvoj slovenskega šolstva delujejo vse premalo. Naudihnila jih je nekaka mlačnost čemur je krivo pomanjkanje prave vzajemnosti in celokupnega smotra. Konečno priporoča, da bi bilo umestno in zelo koristno, ako bi vsa nčiteljska društva stopila v posebno zavezo. Po končanem govoru se prične živahna debata; udeležili so se je gg.: Berlaj, Lapajne, Lunder, Ravnikar in na to še g. referent sam ter razklada, kako o tem on sploh misli. Sklepalo se o tej stvari še ni nič določenega, temveč se je odložila vsa zadeva do prihodnjega občnega letnega zbora. Izrazila pa se je želja, naj se že zdaj vsa slovenska učiteljska društva pri svojih zborovanjih izjavijo, hočejo li vstopiti v nameravano zvezo ali ne. Takrat se o tej važni zadevi pogovorimo natančneje ko se prej zaslišijo mnenja drugih društev. Gosp. Gabršek je pa zadel pravo struno in kličemo mu vsi: „Le v tem zmislu naprej!“ Tudi bode g. govornik svoje nazore o tej zavezi javno priobčil. Važnih posameznih nasvetov ni bilo. Samo to se je sklenilo, da čas in dan občnega zborovanja določi društveni odbor.

Gospod predsednik se na to lepo zahvali poročevalecem in vsem udeležencem ter zaključí sejo s trikratnim „slava“ in „živio“-klicem na presvetlega cesarja.

Nam vsem, ki smo se udeležili teh učiteljskih zborovanj na sosednih tleh štajerskih med bratskimi tovariši, ostane 5. majnik t. l. v dolgem in prijetnem spominu. Dal Bog, da bi se zopet kaj kmalu snidli v bratovsko razgovarjanje na pr. kje tam doli na Kranjskem in da bi se kmalu vresničila zveza slov. društev.

—r.

S Primorskega, 10. maja. (Učiteljsko zborovanje v Divači. Razne reči.) Gospod urednik uže dolgo ni bilo čitati v Vašem cenjenem listu nikakega dopisa iz Primorske. Morda so se Vaši dopisovatelji olenili, ali jih je pomladnje solnce tako ogrelo, da si ne upajo peresa v roko prijeti; pa naj bode kar si bodi; žal ostno vendar je, da sicer prav žilavi Primorci takò malo podpiramo vrli „Popotnik“.

Dne 5. maja zbirali so se od vseh strani učitelji in učiteljice k zborovanju v Divači. Dnevni red, blagi čitatelji, vam je „Popotnik“ bil v svoje predzadnje številki prinesel. Točno ob devetih uri otvori vrli naš predsednik gosp. Benigar učiteljsko zborovanje ter srčno pozdravi došle učitelje in učiteljice (domaćih je bilo 21, gospoda Martelanec in Uggowitz iz Istre, nadučitelj iz Trnovega, g. Martin Zarnik in gspč. Antonija Pakiž iz Križa od Tržaške okolice). Nato so se vršile točke po dnevnem redu: 1. verifikovanje zapisnika, kateri se je brezi ugovora sprejel. Pri 2. točki: Kmetijski pouk v nad. tečaju, kateri referat nam je čital gospod predsednik Benigar, opozarja se posebnost na „Kmetijsko berilo“ Kramerjevo, katero je uprav za te šole namenjeno. Ker je večina želela, da se sestavi podrobni načrt tega pouka v nad. tečajih, zato je predlagal g. Kante, da se izvoli odsek, ki ima določiti tvarino za nad. tečaj, oziraje se na gori omenjeno knjigo, ter to tvarino učiteljskemu zboru v pretres predložiti in nato delovati, da pride na dnevni red v prihod. uradni okr. učiteljske konferenci, kar se je soglasno vsprejelo. 3. točka: „Kritika o Kuhačevy „Pjevanki.“ To „pjevanko“ izdal je slovenskemu učiteljstvu za napredek in povzdigo jugoslovanske pedagogije dobro poznani „hrvatski pedagogijski književni zbor“, katerega član naj bi bil vsak slov. učitelj (društenina znaša 1 gld. na leto) in katero knjigo je gosp. Anton Kosovel v svojem prav lepó sestavljenem referatu pohvalno ocenil ter jo vsemu učiteljstvu priporočal.

Iz tajnikovega poročila po-namemo mej drugim, da je bilo 38 pravih in 1 podporni član, jako lepo število in iz blagajnikovega pa, da ima društvo

77 fl. 73 $\frac{1}{2}$ kr. premoženja, od katerih je 60 glđ. naloženih v poštni hranilnici. Pevovodja nam je pokazal, kako lepo število muzikalij ima društvo, le žal, da se v društvu premalo goji petje; gospod pevovodja dajte uriti se in sklicujte pred vsakim zborom društvenike — pevce v vajo!

Po pregledanju računov sledila je volitev novega odbora. Ker se gospod Josef Hrovatin, kot kviesciran nadučitelj v Gorici bivajoč, ne more društvenih odborovih sej vdeleževati in ker je sam prosil, da ga društvo tega bremena oprosti in uprav tako prosi navzoči odbornik g. Tomšič Fr. radi premnovega opravila take oprostitev, zato se je soglasno potrdil sedajni odbor izvolivši mu še gospoda Banota in Starca v nadomestitev zgoraj se odpovedujočih.

Pri zadnji točki „nasveti“ oglasi se gosp. Janko Strukelj, ter stavi naslednji nasvet: „Slavno društvo naj blagovoli izreči svojo najsrčnejšo čestitko gosp. M. Neratu, uredniku „Popotnika“ zaradi izdanja „Popotnikovega koledarja“, in odbor naj gosp. Neratu čestitko pismeno izrazi“, kar se je z ogromnimi živiockleji sprejelo.

Drugi predlog stavi g. Kante: Gledé na to, da učni črteži za Primorje ne odgovarjajo sedajnemu šolskemu zakonu, gledé na to, ker se uže itak ti morajo popravljati, stavim sledeči predlog: „Slavni zbor naj blagovoli gledé učnih načrtov svoje menenje izreči ter to po c. kr. okr. šolskem svetu vele-slavnemu c. kr. dež. š. svetu vdano predložiti. V svesti si, da slavno društvo ta predlog vsprejme, si dovolim predlagati, da se voli iz blizustanujočih učiteljev odsek, ki bode to delo pretresaval in predložil na višje mesto.“ Predlog se z veseljem vsprejme in izvolili so se vsi blizo bivajoči gosp. učitelji in učiteljice.

Po zaključanju zborovanja šli smo in korpore v Divaško vilenico. Slavni „Touristen-Club“ na Dunaju, ki ima vilenico v najemu, dovolil je učiteljskemu društvu brezplačni vstop v vilenico. Vilenico, dragi mi čitatelji, mi ni možno popisati. Moje pero je preokorno, da bi zamoglo vse naturne podzemeljske lepote te krasne vilenice popisati, toda krasni je ta podzemeljski hram. Svetujem vsakemu, naj se, vozeč mimo Divače, vanj poda, kesal sé ne bo, kajti trdil bode z mano, da kaj tacega videl še ni! Po dnevnem občudovalnem ogledavanju in opozovanju divno-veličastne vilenice divaške šli smo k g. Mahorčič-u, tamkajšnjemu načelniku okrepčat se. Pri obedu počastil nas je naš iskren prijatelj, duhovit in nadopolni gospod Dr. Gregorin iz Sežane.

Napitnica, s katero je gosp. Janko Leban napil „učiteljske slogi“ se je vsprijela navdušeno, g. Kante napil je gospodoma učiteljema iz Istre in gosp. M. Zarniku iz Trnovega, Zarnik primorskemu učiteljstvu in učiteljicam, ki so vrne sodružniče tudi pri zborovanjih. Gosp. Kosovel napije Janko Leban-u in ta spominu r. Hajdriha, učitelja-skladatelja, vsled česar je Kosovel nasvetoval, da bi se istemu vzdala spominska plošča v Rodiku, kot bivšemu učitelju. Z velikim navdušenjem bila je sprejeta napitnica gospodu Dr. Gregorinu, prijatelju učiteljem, kateri je v svojem odgovoru tudi konstatiral, da je v istini velik prijatelj učiteljstvu. z n a č a j n e m u učiteljstvu, ker to je podstava narodovej prosveti in napredku.

Učitelji pevci so nam peli prav lepo vbrane pesni in mej lepim petjem in izbornimi napitnicami nam je le prehitro potekel čas. Razšli smo se vsi v veseli nadi, da se kmalu zopet vidimo.

Žalostnim srcem naznanjati moram tužno vest, da je dne 7. t. m. umrl znani, vestni za narod in njegovo prosveto delujoči učitelj, voditelj na c. kr. deški šoli v Gorici gospod Anton Hribar. Pogreb njegovih ostankov je bil v Gorici, dne 9. t. m. Hribar bil je rojen v Tuhinju na štajersko-kranjski meji l. 1839; obiskoval je v Ljubljani spodnjo gimnazijo in preperandijo, ter l. 1860 prišel za učitelja v Vipavo, katero mesto je l. 1864 zamenjal z učiteljsko službo na goriški vadnici, kjer je do zadnjih dni neumorno deloval. Bil je ne samo dober učitelj, ampak tudi izvrsten pevec, pevovodja in skladatelj, posebno na

cerkvenem polju. Njegovi pevski zbori odlikovali so se kakor so prišli. Vse jih je z navdušenostjo sprejemalo. Tako, mili bratje, brat za bratom gine. Večna mu pamjat. Stekliš.

Poziv!

Da-si tudi se pri prvem izdavanju „Popotnik-ovega koledarja za slovenske učitelje“ ne moremo ponášati z gmotnim vspehom*), nam vendar priča laskavo priznanje od vseh strani, da smo s „Popotnikovim koledarjem“ pravo pogodili. To in pa želja, da odpravimo nedostatke, ki so brez naše krivde ostali v I. letniku, nas spodbuja, da že letos priredimo „Popotnik-ovega koledarja“ novo izdanje.

Da se pa drugi letnik dobro obnese in delce postane povsem zanesljiv tolmač vzajemnosti med slovenskim učiteljstvom, treba bode splošnega sodelovanja.

Obračamo se toraj že zdaj do častitih tovarišev in tovaršic svojih kakor do vseh prijateljev našega podjetja z nujno prošnjo, da nam blage volje naznajo v kratkem a) vse ali sebe ali svoje bližne sodruge zadevajoče pomote, katere so v letošnjem izdanju „Pop. šematizma“ zasledili; zlasti vseh bodo nam popravki gledé pisave imen — priimkov in krajevnih imen — če so utemeljeni; b) spremembe, ki so se vršile od prvega izdanja tako gledé osob, kakor tudi posameznih šol (nove šole ali če se je katera razširila).

Ker se je od nekdaj želja izrekla, naj bi se navedli v šematizmu tudi zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svetih, prosimo, da se nam v svojem času tudi v tej zadevi vpošljejo potrebni podatki. — Na osobne želje gledé dopolnitve šematizma (v tej ali oni zadevi) se bomo v okviru našega načrta po možnosti vselej ozirali, kajti zelo nam je ležéce na tem, da prejemnike našega koledarja v obče zadovoljimo, ker le v tem slučaju smemo upati, da bodo oni podjetje tudi gmotno podpirali.

Dopisi v zadevi „Pop. koledarja“ naj se blagovoljno dpošiljajo

Uredništvu „Popotnik-a“,
Maribor, Reiserstrasse št. 8.

Novice in razne stvari.

[Koliko je Kraszewski napisal?] Veliki poljski romanopisec, roj. 26. vel. srpana 1812 v Varšavi in umrvi dne 19. marca v Genevi na Švičarskem, bil je eden od najmarljivejših mož svoje stroke. Pisal je od otročjih let in dela svoja dajal tiskati od l. 1830. Število vsega, kar je v 58letnej literarne delavnosti napisal, znaša skupaj 356 del, 600 zvezkov, kateri imajo 115.525 tisk. strani. K temu je treba še prišteti 30.640 strani del in zvezkov (107), katere Kraszewski ni pisal, marveč jih le uredoval, objasnoval s pripisi ali preskrboval jim korekturo. To vse bi dalo skupaj 7500 tiskanih pol. Število vseh od njega izdanih kakor pisanih tiskanih pol pa je 9000. Ako se poleg še vzame v obzir, da je znal, kakor števili „Tygodnik illustrowany“ napisati v življenju okolo 200.000 pisem, in bi le četrti del téh se mogel dati tiskati, zneslo bi to debelih 20 zvezkov. Več kot to znašali bi dopisi časopisom, nikjer ne ponavljani. Ako bi vse to hoteli naštetii na zasluge dela Kraszewskega, pa bi dosegli število njegove delavnosti na 650 zvezkov. Zbog njegove velike produktivnosti moči je reči, da Lope ne doseza Jokaja, Jokaj ne prekosi Dumas, a Dumas pa se umiče Kraszewskemu. „Szkoła“.

*) Razpečalo se je toliko koledarja, da bi baš pokrili lastne troške, a žal da še je mnogo dolžnikov, kateri so na nas pozabili. Te še enkrat prosimo, da se nas spomnijo in nam poleg ogromnega našega truda ne delajo še gmotne škode.

[Henryk Sienkiewicz] sedaj po Kraszewskovej smrti najznamenitejši poljski romanopisec izdal je koncem minulega leta veliki zgodovinski roman „Potop“, kot nadaljevanje poprejšnjemu izvrstnemu, 4 zvezke broječemu romanu „Ogniem i mieczem“, v katerem je prelepo opisal kosaške vojske za časa kralja Ivana Kazimirja. V „Potopu“ slika nadaljevanje švedske vojske. Ne samo poljska, marveč tudi nemška kritika veli, da je to „ein grossartiges Werk“. Sienkiewicz biva sedaj v Carigradu, da najde tam lokalnega gradiva za tretji svoj roman „Pan Wolodyjowski, s katerim hoče izvršiti to veliko trilogijo. „Smotra“.

[Francoska] ima po najnovejšem popisu prebivalstva l. 1886, kakor se sedaj razglša 38,218.000 prebivalcev, to je za 546.000 več, nego l. 1881. Od mest imajo: Pariz 2.344.000; Lyon 401.000; Marseille 376.000; Bordeaux 240.000; Lille 188.000; Nizza 77.000; 53 mest ima nad 30.000 prebivalcev. Ljudstvo je prirastlo v 58 in padlo v 29 departementih.

[Nedosegljiv honorar] dobil je od angleškega mesečnika: „The nineteenth century“ slayni Gladstone, pisajoč o slavnem sedanjem angleškem pesniku Tennysonu. Članek obsega 18 strani v obliki „Ljublj. Zvona“, za katerega je Gladstone dobil v Angliji nezasišan honorar 250 funtov šterlingov, ali 2500 gld. toraj računajoč stran po 45 vrst, nekako preko 3 gld. za vsako vrsto. —

Vabilo na naročbo. V kratkem izide „Pedagogičski letnik“, obsegajoč „Občno vzgojeslovje“ in razne pedagogično-didaktične spise. Cena mu bode za neude okolo 1 gld. 30 kr. Udje društva (društvenina iznaša 1 gld.) pa dobé „letnik“ brezplačno. — Poleg tega izide še v posebnih odditih „Občno vzgojeslovje“, cena okolo 80 kr. — Podpisani odbor vabi že zdaj na obilo naročbo, oziroma na urni pristop k društvu.

„Pedagogičsko društvo“ v Krškem, dne 21. maja 1887.

Odbor.

Vabilo. Celjsko učit. društvo ima v torek, dne 31. maja t. l. v Celjski okoliški šoli ob 11 uri dopoldne svoj redni občni zbor. Dnevni red: a) Petje. b) Zapisnik. c) Društvene zadeve. d) Govor g. nadučitelja Jos. Supaneka „o znamenitosti učiteljskih društev“. e) Učni poskus iz somatologije, gov. A. Brezovnik. f) Nasveti. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo šmarijsko-rogaškega okraja zboruje v torek dne 31. maja t. l. o 11 uri dopoldne pri sv. Križu na Slatini s sledečim vsporedom: 1. Zapisnik. 2. „O obravnavi šolskih zamud“ (dalje), gov. gg. M. Žumer in E. Blenk. 3. „O izdavanju organizovane knjižnice za slov. mladino (dalje), gov. g. Radoslav Knaflič. 4. Ali je res, da narašča popačenost med šolsko mladino, kje tiče v tem slučaju uzroki in kako bi se dali odstraniti ali vsaj omejiti. 5. Nasveti. — K obilnej udeležbi vabi odbor.

Vabilo k 3. zborovanju „breško-sevniškega učiteljskega društva“ dne 31. t. m. ob 1/2 11. uri na Vidmu. Vzpored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Kolegijalni razgovor o vprašanjih, na katera bo odgovarjati pri bodočej okr. uč. konferenci dne 17. avgusta t. l. v Reichenburgu in sicer: a) na kaj je posebno ozirati se pri osnovanju šolarskih knjižnic in katere slovenske knjige so sposobne za uvrstitev v knjižnice za šolsko mladino? b) kako bi se dalo najizdatneje zabranjevati trpinčenje živali? c) napotek pri nazornem pouku v prvem šolskem letu? — Po razgovoru volitev poročevalcev za 4. (zadnje) zborovanje, ako ne bi se (pa se bodo!) prostovoljno za to oglasili (po jeden a) nadučitelj, b) učitelj, c) podučitelj, oziroma podučiteljica.) — 3. Predavanje: a) „Iz moje prakse v računstvu“, g. J. Mešiček; b) (če bo časa prestajalo) „Sredstva, da otrpnejo otrokom srca do starišev“, g. Fr. Jamšek. 4. Nasveti, zlasti: kde in kedaj se bo zadnjič zborovalo v tem društvenem letu? Da bo udeležba mnogobrojna, nadeja se za gotovo odbor.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem. Gosp. Matija Kolarič, podučitelj v Vurbergu pride za učitelja k sv. Marku niže Ptuja; gospod Konrad Mejovšek, učitelj v Marinbergu, pride k sv. Jerneju (konjiški okraj); gospod Tomaž Romih, podučitelj v Ptuju, dobil je učiteljsko službo na meščanski šoli v Krškem; gosp. Šimon Sekirnik, podučitelj v Cirkovcah se je preselil v Slivnico pri Celju, na njegovo mesto pa je prišel — ne kakor smo slednjič napačno poročali „za pom. učitelja“, ampak za def. podučitelja, g. Janez Adamič, bivši podučitelj pri sv. Lovrencu v sl. g.; gosp. Fran Meško, prov. podučitelj na I. deški šoli v Mariboru postal je definitiven na svojem mestu; gosp. Fran Koceli, podučitelj na Zidanmostu je umrl. R. i. p.

NATEČAJI.

Štv. 245.

Dve podučiteljski mesti.

(Zopetni razpis.)

Na dvorazredni ljudski šoli v Zdolah in na dvorazredni Cesarjevič Rudolfovi šoli v Globokem se umešča po eno podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilni vrsti takej definitivno ali tudi provizorično. V Globokem je brezpogojno, v Zdolah pa le za moške prositelje z mestom združeno tudi prosto stanovanje (ena izba) v novem šolskem poslopju. Prositelji ali prositeljice za katero teh mest naj svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okr. šolskega sveta vložijo do 10. julija 1887. l. pri krajnem šolskem svetu v Zdolah pošta Videm, oziroma v Globokem pošta Brežice.

Okr. šolski svet v Brežicah, dne 4. maja 1887.

Predsednik:

Rupnik s. r.

Štv. 185.

Učiteljsko, oziroma podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli na Rečici se umešča učiteljsko — oziroma podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. vrsti definitivno ali tudi provizorično.

Prositelji in prositeljice, za katero teh mest naj svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okr. šolsk. sveta vložijo do 10. julija 1887 pri krajnem šolskem svetu na Rečici.

Okr. šolski svet Gornjigrad, dne 10. maja 1887.

Predsednik:

Netolická s. r.

Štv. 172.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Ljubnem se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. vrsti definitivno ali tudi provizorično umešča.

Prositelji in prositeljice za to mesto naj svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okr. šolsk. sveta vložijo do 10. julija 1887 pri krajnem šolskem svetu v Ljubnem pri Celju.

Okr. šolski svet Gornjigrad, dne 10. maja 1887.

Predsednik:

Netolická s. r.

Ravnokar je kot ponatis iz „Popotnika“ izišla in se pri nas dobi:

Logika.

Prijateljem modroslovja

napisal

Dr. Josip Križan,

kr. gimnazijski profesor v Varaždinu.

—== Cena 70 kr., po pošti 5 kr. več. ==—

Upravništvo „Popotnik“-a,
Maribor, Reiserstrasse, št. 8.